

COVID 19 DEĞERLENDİRME KRİTERLERİ

MARKET VE SÜPERMARKETLER

UDDER ve SİSDER

İş birliği ile Pandemi COVID 19'a özel uygulamalara yönelik alınan önlemlerin bağımsız bir denetleme kuruluşu tarafından değerlendirilmesi amacı ile hazırlanmıştır

- ENFEKSİYON ÖNLEME
- HİJYEN
- KONTROL

MAYIS 2020

ÖNSÖZ

Covid-19 virüsü 2019 yılının son günlerinde önce Çin'de ortaya çıkıp bir salgın halinde tüm ülkeye yayılmış ve kısa sürede sırasıyla Avrupa ve diğer coğrafyalarda da görülmüş ve yayıldığı tüm ülkelerde hükümetleri kısa süre içinde ülke genelinde sıkı önlemler almaya mecbur bırakmıştır. Türkiye'de ilk vaka Mart 2020'de kaydedilmiş olup, Asya ve Avrupa ülkelerinde olduğu gibi ülkemizde de hükümet tarafından fasılalar halinde bir dizi önlemler alınmasını zorunlu kılmıştır.

Bulaşıcılığının çok hızlı olması nedeni ile kamu ve özel sektör kuruluşları gibi tüm kurum ve işyerlerinde faaliyetler durdurularak, sokağa çıkma yasaklarına veya kontrollü dolaşıma varan uygulamalar devreye alınmak durumunda kalmıştır.

Uygunluk Değerlendirme Kuruluşları Derneği-UDDER ve Sistem Belgelendirme Kuruluşları Derneği- SİSDER iş birliği ile hazırlanan bu rehberin amacı **Market ve Süpermarketlerde** Covid-19 salgın dönemi içinde faaliyetlerini bu rehberde ki güvenli şartları oluşturarak gerçekleştirdiklerinin **yetkili kuruluşlar** tarafından değerlendirilmesi ve sertifikalandırılması için dayanak oluşturmaktır.

UDDER

Uygunluk Değerlendirmesi Derneği, T.C. Ekonomi Bakanlığı önderliğinde, kalite altyapısının önemli unsurlarından biri olan uygunluk değerlendirme alanında ilgili kamu ve özel sektör kuruluşları ile diğer sivil toplum kuruluşlarının desteğini alarak, sorumluluk üstlenen tarafları bir araya getiren, ülkemizde yapılandırılmış bir sivil toplum kuruluşudur.

SİSDER

Türk Akreditasyon Kurumu tarafından Akredite edilerek uluslararası karşılıklı tanıma anlaşması çerçevesinde tüm dünyada denetim ve belgelendirme yetkisi olan Sertifikasyon Kuruluşlarının oluşturduğu bir sivil toplum kuruluşudur.

YETKİLİ KURULUŞ

UDDER veya SİSDER üyesi olup, Türkak veya Uluslararası bir akreditasyon kuruluşu tarafından Akredite edilen kuruluşlardır.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	1
İÇİNDEKİLER.....	2
Kaynaklar ve Dayanak.....	3
Zorunlu Uygulamalar.....	4
İş Yeri Yönelik Uygulamalar.....	5
Müşterilere Yönelik Uygulamalar.....	7
Personeli Korumaya Yönelik Uygulamalar.....	8
Ortam Temizliği, Dezenfeksiyonu ve Havalandırma.....	10
RAPOR.....	11

Kaynaklar ve Dayanak

Türkiye Cumhuriyeti Bakanlığı Bilimsel Danışma Kurulu Çalışması “COVID-19 Salgın Yönetimi ve Çalışma Rehberi”

Zorunlu Uygulamalar

SIRA NO	SORULAR	EVET	HAYIR	AÇIKLAMA
1*	Market Ve Süpermarketlerde görünür yerlerine COVID-19 önlemleriyle ilgili bilgilendirme afişleri (el yıkama, maske kullanımı ve iş yeri içinde uyulması gereken kurallar) asılı mı?			
2	İşletme genelinde Covid-19 ve hijyen uygulamalarına yönelik plan hazırlanmış mı?			
3*	Tüm alanlarda sosyal mesafe tanımlaması, sosyal mesafe planı hazırlanmış mı?			
4**	İşletme bünyesinde görev alan çalışanlara Covid-19 ve hijyen uygulamaları ile işletmede uygulanacak plan ve protokoller konusunda eğitimler yapılıyor mu?			
5	Acil Müdahale Planı oluşturulmuş mu? -Pozitif vaka veya şüpheli vaka çıkması durumunda yapılacak faaliyetler planlanmalıdır.			
6	Acil durumlar halinde uygulanacak protokol, aranacak kişi ve kurumlar belirlenmiş mi?			
7**	İşletme yönetimi tarafından atık yönetimi konusunda tüm süreci takip etmek üzere bir görevli atanmış mı? Eldiven maske gibi koruyucu malzemelerin toplanması kontrollü bir şekilde sağlanıyor mu?			

İş Yerine Yönelik Uygulamalar

SIRA NO	SORULAR	EVET	HAYIR	AÇIKLAMA
1	İçeride kalabalık oluşmasını engellemek için, dış kapıya içeriye girilmesini engelleyecek basit bir uyarıcı/engelleyiciler koyuluyor mu? - Kapının her iki tarafından tutturularak asılabilecek basit bir kırmızı renkli kordon ya da şerit olabileceği gibi, kasa, plastik duba gibi bir blokaj materyali de olabilir.			
2	Market/Süpermarkette kapasitesi belirlenmiş mi? Belirlenen kapasite bilgisi kapıya asılmış mı? -Çalışan ve müşteri dâhil 8 metrekareye 1 kişi olacak şekilde kapasite belirlenmelidir.			
3*	Kasa önünde sosyal mesafe kurallarına uygun işaretlemeler mevcut mu? -Sosyal mesafe kurallarına (en az 1 metre, 3-4 adım) uyulmalı, sıra beklenmesi gereken her yerde (ödeme alanları vb.) mesafe yer işaretleriyle belirlenmelidir.			
4	Kasalar arası mesafe ödeme sıraları arasındaki sosyal mesafeyi koruyacak şekilde düzenlenmiş mi?			
5*	Sosyal mesafenin korunması ile ilgili anonslar yapılıyor mu?			
6*	Market/Süpermarketlerdeki COVID-19 konusunda soru ve endişelere yanıt verecek sorumlu bir kişi var mı? Yeterli bilgiye sahip mi?			
7**	Çalışanların iş kıyafetleri günlük olarak değiştiriliyor mu?			
8	Giriş ve çıkışlar kişilerin birbirleriyle temasını engelleyecek şekilde düzenlenmeler mevcut mu?			
9*	Market ve süpermarket giriş ve çıkışına pedallı ve kapaklı çöp kutusu var mı? Düzenli olarak boşaltılıyor mu?			
10	Market ve süpermarketlerin dışında sosyal mesafe kurallarına göre belirlenmiş işaretlemeler mevcut mu? Müşterilerin beklerken işaretlere uygun mesafede durması sağlanıyor mu? -Sıra bekleyen müşteriler iş yeri dışında sosyal mesafe kurallarına göre belirlenmiş işaretlerde beklemelidir.			
11*	Girişte alkol bazlı el dezenfektasyonu var mı? - Market/Süpermarket girişinde müşteriler tarafından kullanılmak üzere alkol bazlı el antiseptiği veya en az %70'lik alkol içeren kolonya bulundurulmalıdır. El antiseptiğinin doluluk			

	durumu belirli aralıklarla kontrol edilmeli ve her zaman dolu olması sağlanmalıdır.
12*	Maskesiz müşterilerin Market/Süpermarkette alışveriş yapmasını önlemek amacıyla tek kullanımlık maske temin ediliyor mu?
13	Belirlenen işyeri kapasitesine göre yoğunluğu önlemek için tedbirler alınıyor mu? -Müşterilerin Müşterilerden Market/Süpermarkete tek başlarına girmeleri istenmelidir. Girişte bilgilendirme etiketi olmalıdır.
14**	Market/Süpermarketlerde paketli olmayan ürünlerde gerekli hijyen önlemleri alınıyor mu? -Gıda satışı yapan personel tek kullanımlık eldivenler kullanarak servis yapmalı, her müşteriden sonra eldivenler çıkarılmalı ve kapaklı çöp kutusu/çöp torbasına atılmalıdır. Paketli olmayan ürünlere müşterinin dokunmaması sağlanmalıdır
15	Ürünlerden uygun olanlar daha önceden farklı miktarlarda paketlenip satışa sunuluyor mu?
16	İçeride sosyal mesafenin korunmasını sağlamak üzere kalabalık olmasını engelleyecek önlemler alınıyor mu? - Reyonlarda bölgesel kalabalık oluşması durumunda müşteriler uyarılmalıdır.
17	Müşterilerin ödemelerinde tercihen temassız olmak üzere nakit olmayan ödeme yapmaları hakkında bilgilendirme yapılıyor mu?
Not:	<i>Market/Süpermarketlerdeki oyuncak ve oyun alanları kapalı olmalıdır.</i>

Müşterilere Yönelik Uygulamalar

SIRA NO	SORULAR	EVET	HAYIR	AÇIKLAMA
1	Müşterilerin Market/Süpermarket girişinde görünür bir yere asılmış olan ve içeride uyulması beklenen kuralları açıklayan bilgilendirmeler mevcut mu? -Bu bilgilendirme içerisinde ateş, öksürük, burun akıntısı, nefes darlığı gibi belirtileri olan müşterilerin Market/Süpermarkete girmemeleri uyarısı yer almalıdır.			
2*	Maskesiz ve maskeyi uygun şekilde kullanmayan müşterilerin iş yerine girmemesi için önlemler alınıyor mu? -Maskesiz ve maskeyi uygun şekilde kullanmayan (burun ve ağız kapalı şekilde) kullanmayan müşteriler içeri alınmamalıdır. Girişte maske kullanımı ile ilgili bilgilendirme olmalıdır. Bu tip iş yerleri ve genel olarak toplum içinde kuralına uygun olarak basit bez maske takılması yeterlidir. Girişte maskesi olmayanlar için maske bulundurulmalı.			
3	Müşterilerin Market/Süpermarkete girdiğinde alkol bazlı el antiseptiği veya en az %70'lik alkol içeren kolonya kullanımı sağlanıyor mu?			
4**	Müşterilerin, Market/Süpermarketin satışa sunulan paketli olmayan gıda maddelerine seçme amacıyla dokunması engelleniyor mu? Bilgilendirme yapılıyor mu?			
5**	Müşterilerin, Market/Süpermarketin mecbur kalmadıkça yüzeylere dokunmaması sağlanıyor mu? Dokunulduğunda el antiseptiği kullanılmalısı gerektiği ile ilgili bilgilendirme yapılıyor mu?			
6*	Müşterilerin market içinde mümkün olduğu kadar kısa süre kalmasını sağlamak için bilgilendirme yapılıyor mu?			

Personeli Korumaya Yönelik Uygulamalar

SIRA NO	SORULAR	EVET	HAYIR	AÇIKLAMA
1**	Çalışan personelin COVID-19'un bulaşma yolları ve korunma önlemleri hususunda bilgilendirilmesi sağlanıyor mu?			
2**	Ateş, öksürük, burun akıntısı, nefes darlığı gibi belirtileri olan personel çalıştırılmaması sağlanıyor mu? -Personelin günlük olarak ateşi ölçümleri yapılmalı, Ateş, öksürük, burun akıntısı, nefes darlığı gibi belirtileri olan personel çalıştırılmamalıdır. Hastalık belirtisi görülen personel tıbbi maske takılı olarak sağlık kuruluşuna yönlendirilmelidir.			
3	Market/Süpermarketlerde çalışma düzeni gerekli en az personel bulunacak şekilde planlanmış mı?			
4**	Çalışan personelin kuralına uygun maske takması sağlanıyor mu? -Maske nemlendikçe ya da kirlendikçe değiştirilmeli, değiştirilmesi öncesinde ve sonrasında el antiseptiği kullanılmalıdır.			
5	Personelin, alışveriş sırasında müşteri ile 1 metreden daha uzak mesafede bulunması ya da işin özelliğine göre müşteri ile 1 metreden daha yakın temas olasılığı varsa, personelin (kasiyer, manav reyonu çalışanı vb.) tıbbi maske ve yüz koruyucu kullanması sağlanıyor mu?			
6**	Kullanılan yüz koruyucular bir sonraki kullanım öncesi %70'lik alkol ile siliniyor mu?			
7*	Et ve et ürünleri paketlenmemiş gıda maddeleri ve manav reyonunda çalışan personelin eldiven kullanması sağlanıyor mu? - Eldiven gıda dışındaki nesnelere değmemelidir. Gün boyunca her işlemten sonra eldiven çıkarılıp, el hijyeni sağlanmalıdır. Kullanılan eldiven çöp kovası/çöp torbasına atılmalı, yeni bir eldiven takılmalıdır.			
8*	Çalışan personelin, para veya fiş alıp verirken her teması sonrası el antiseptiği kullanması sağlanıyor mu? -Eldivenin doğru kullanılmaması COVID-19 bulaşma riskini artırabileceğinden çalışanlar müşteriden para veya fiş alırken teması önlemek için eldiven kullanmamalıdır. El antiseptiği kullanılması yeterli olacaktır.			

Çalışan personelin el hijyenine dikkat etmesi sağlanıyor mu?
-El hijyenini sağlamak için, eller en az 20 saniye boyunca su ve sabunla yıkanmalı, su ve sabunun olmadığı durumlarda alkol bazlı el antiseptiği kullanılmalıdır. Antiseptik içeren sabun kullanmaya gerek yoktur, normal sabun yeterlidir.
Personel, mesainin başlangıcı/bitışı ve gün içinde ellerini su ve sabunla yıkaması konusunda uyarılmalıdır.

10** Yemek ya da su/çay/ kahve içilen alanlarda sosyal mesafe dikkate alınarak kişi sayısı belirlenmiş mi?

11** Çalışan personel dinlenme alanlarında en az 1 metrelik sosyal mesafe kuralına uyarak maske takıyor mu?

Ortam Temizliği, Dezenfeksiyonu ve Havalandırma

SIRA NO	SORULAR	EVET	HAYIR	AÇIKLAMA
1**	Market/Süpermarketler her gün su ve deterjanla düzenli olarak temizleniyor mu?			
2**	Market/Süpermarketlerin özellikle sık dokunulan kapı kolları, telefon ahizeleri, masa yüzeyleri gibi yerlerin temizliğine ayrıca dikkat ediliyor mu? -Su ve deterjanla temizlik sonrası sık kullanılan alanların dezenfeksiyon için 1/100 sulandırılmış (5 litre suya yarım küçük çay bardağı) “ No: 7681-52-9) kullanılmalıdır.			
3*	Müşterilerin ödeme terminalini kullanması veya dokunması durumunda, hemen arkasından ödeme terminali %70’lik alkol ile temizleniyor mu?			
4**	Klor bileşikleri ile temizlik yapılmasının uygun olmadığı yazar kasa, bilgisayar klavyeleri, telefon ve diğer cihaz yüzeylerinin %70’lik alkolle silinerek dezenfeksiyonu sağlanıyor mu?			
5	Kasada bulunan ürün bantları günde en az 3 kez tek kullanımlık deterjanlı bez ile siliniyor mu?			
6	Market arabaları ve sepetlerinin elle tutulan kısımları su ve deterjanlı bezle sık sık temizlenmesi sağlanıyor mu? - Market arabaları ve sepetler gün sonunda deterjanla yıkanmalıdır.			
7	Çalışma tezgâhları, raflar, ekipmanları ve aletleri düzenli olarak temizlenerek, %70’lik alkol ile dezenfekte ediliyor mu?			
8**	Temizlik yapan personelin maske ve eldiven kullanması sağlanıyor mu? -Temizlik sonrasında personel maske ve eldivenlerini çıkarıp iş yerindeki çöpe atmalı ve ellerini en az 20 saniye boyunca su ve sabunla yıkamalıdır.			
9	Market ve Süpermarketlerin kapı ve pencereleri açılarak sık havalandırılması sağlanıyor mu?			
10	Merkezi havalandırma sistemleri bulunan yerlerde havalandırma temiz hava sirkülasyonunu sağlayacak şekilde düzenleniyor mu?			
11	Merkezi havalandırma sistemlerinin bakımı ve filtre değişimleri üretici firma önerileri doğrultusunda yapılmış mı?			

*İşaretli kriterler gizli Müşteri denetiminde dikkatle takip edilmelidir.

** İşaretli kriterler personel ile konuşularak uygulamalar hakkında bilgi sahibi olup olmadıkları ve bu uygulamaları yerine getirip getirmediikleri sorgulanmalıdır.

*** İşaretli kriterler için kısa bir uygulama denetim esnasında yaptırılmalıdır.

RAPOR

İş Bu rapor .././2020 tarihindefirmasında yapılan Covid 19 sonrası normalleşme sürecinde yapılması gerekenler soru listesinde tanımlanan bulgulara istinaden hazırlanmıştır.

Not 1: Raporda tanımlanan uygunsuzluklar, eksikliklerin tamamlanması sonrası kararlaştırılan tarihte tekrar denetim gerçekleştirilecektir.

Not 2:Gözlemler uygunsuzluk olmayıp iyileştirilmesi kuruluş için olumlu olacak faaliyetleri tanımlamaktadır.

Denetçi Notu :

Uygunsuzluklar :

Gözlemler :

Sonuç :

Belgelendirme Kuruluşu Yetkilisi